

Nederlands Forensisch Instituut
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Onderzoeksset zedendelicten

december 2017

Inleiding

De hier verstrekte informatie betreft de in 2010 herziene onderzoeksset zedendelicten (de 'zedenset') en dient als informatiebron/naslagwerk voor forensisch geneeskundigen/artsen en zeden- en technisch rechercheurs.

Richtlijnen voor gebruik van onderzoeksset zedendelicten

Deze richtlijnen zijn bedoeld voor forensisch geneeskundigen/artsen en voor zeden- en technisch rechercheurs.

De richtlijnen bevatten informatie met betrekking tot het gebruik van de onderzoeksset zedendelicten en de bijbehorende onderzoeksrapportage.

De onderzoeksset zedendelicten is ontwikkeld om de biologische sporen op en in het lichaam van slachtoffers en verdachten van een seksuele misdrijf veilig te stellen.

Inhoud onderzoeksset zedendelicten:

Algemene benodigdheden:

- Onderzoeksrapportage + SIN stickers (op buitenzijde van de doos)
- Onderzoekslaken
- Haarnetje
- Mondkapje
- NFI sluitzegels (2x)
- Verzendzak met sealsluiting

Bemonsteringssets:

Nagels (A):

- Onderzoeksveld
- Nagelknipper
- Cupjes voor nagels(10x)
- Stickerveld met labels voor nagelcupjes
- Mini-tip swab in koker met droogmiddel (10x)
- Steriel water
- Petrischaaltje

Haren (B):

- Onderzoeksveld
- Stofkam (2x)
- Envelop (8x)
- Seal zak onderzoekslaken

Lichaamsbemonsteringen (C):

- Nylon swab in koker met droogmiddel (10x)
- Steriel water
- Petrischaaltje
- Wegwerpslip

Benodigdheden die NIET in de set zitten:

- Pincet (voor het trekken van haren)
- Schaar (voor het knippen van haren)
- Handschoenen voor de arts
- Labjas / onderzoeksoverall voor de arts
- Haarnetje/Haarkapje voor arts
- Instrumenten dienen steriel te zijn voor gebruik.

Het medisch forensisch onderzoek:

Controleer voor aanvang van het onderzoek de onderzoeksset zedendelicten:

- de vervaldatum (na deze datum is de steriliteit niet gegarandeerd),
- of de gesealde verpakking van de set nog intact is,
- of de inhoud van de set compleet is.

Ter voorkoming van contaminatie moeten diegene(n) die het onderzoek uitvoeren de volgende beschermende kleding dragen:

- mondkapje
- haarnetje
- labjas/onderzoeksoverall
- handschoenen
- overschoenen

Registratie gegevens

1. Verklaring onderzoeksset zedendelicten:

- Vul de verklaring volledig in,
- Laat slachtoffer/verdachte de verklaring tekenen.

2. Onderzoeksrapport zedendelict:

- Vul het onderzoeksrapport zedendelict in. Het is van groot belang voor het onderzoek dat de gegevens zo volledig mogelijk zijn ingevuld.

Bemonsteren

In de onderzoeksset zedendelicten zijn een aantal sets aanwezig om het slachtoffer of de verdachte te bemonsteren:

3. Bemonsteringen

- a. [Nagelbemonsteringen](#)
- b. [Verzameling van haren](#)
- c. [Lichaamsbemonsteringen](#)

Bewaren/opslag

Na gebruik een SIN-label met antenne op de set aanbrengen. De set verzegelen d.m.v. de bijgesloten sluitzegels en vervolgens in de doorzichtige verzendzak met sealsluiting verpakken.

Onderzoekssets zedendelicten voor en na gebruik bewaren bij kamertemperatuur op een droge locatie, afgeschermd van zonlicht. De kokers van de swabs zijn voorzien van droogmiddel waardoor de swabs in de koker kunnen drogen.

Extra: [Presentatie herziening onderzoeksset zedendelicten](#)

3A. Nagelbemonsteringen

Het bemonsteren van de nagels kan zinvol zijn wanneer het slachtoffer zich bijvoorbeeld heeft verzet d.m.v. het krabben van de dader. De nagelbemonsteringen kunnen door het NFI worden onderzocht op de aanwezigheid van (biologisch) celmateriaal en vezels.

Nagelset (met opdruk: A. Nagelbemonsteringen),
met daarin:

- Onderzoeksvel
- Mini-tip swab in koker met droogmiddel (10x, zie a)
- Steriel water (zie b)
- Petrischaal (zie c)
- Nagelknipper (zie d)
- Cupjes voor geknipte nagels (10x)
- Gripzak voor onderzoeksvel + nagelknipper

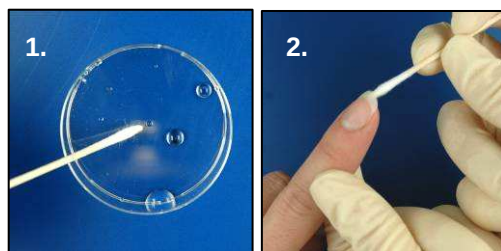
Werkwijze:

- Geef in de onderzoeksrapportage behorende bij de onderzoeksset zedendelicten aan of er nagelbemonsteringen worden uitgevoerd. Wanneer geen nagelbemonsteringen worden uitgevoerd geef dan de reden hiervoor aan.
- Leg het onderzoeksvel op een schone ondergrond.
- Laat het slachtoffer de handen boven het onderzoeksvel houden bij het bemonsteren van de nagels.

Bemonsteren m.b.v. mini-tip swab (foto's 1 t/m 4):

Het is van groot belang dat bij het bemonsteren van de nagel m.b.v. de mini-tip swab wordt getracht zo min mogelijk in contact te komen met de huid van het slachtoffer. Wanneer een grote hoeveelheid celmateriaal van het slachtoffer aanwezig is op de swab kan dit eventueel aanwezig materiaal van de dader overschaduwen.

- Druppel enkele druppels steriel water in de petrischaal.
- Maak de mini-tip swab licht vochtig door één klein druppeltje steriel water aan te stippen.
- Strijk vervolgens langs de onderzijde van de nagel waarbij wordt geprobeerd zo min mogelijk in contact te komen met de huid van het slachtoffer. Gebruik **per vinger** één mini-tip swab!
- Plaats de swab terug in de koker. De swab droogt in de koker door de aanwezigheid van droogmiddel.
- Vul op het etiket van de koker in welke vinger is bemonsterd en plaats een SIN label.

Knippen van de nagels (foto 5 t/m 9):

Bij het knippen van de nagels is het belangrijk dat de nagels zoveel mogelijk in 1 stuk worden afgeknipt, dit levert betere resultaten op bij het bemonsteren van de nagelfragmenten door het NFI.

- Probeer de nagels zoveel mogelijk in één stuk af te knippen, verzamel nagels **per vinger** in een cupje.
- Sluit het cupje door eerst het deksel met de klok mee te draaien tot u lichte weerstand voelt en het vervolgens aan te drukken aan de **ongeribbelde** zijdes (zie foto 8) tot u klik hoort.
- Vul op de sticker in welke vinger is bemonsterd en plaats een SIN label.
- Plak sticker met SIN label op het cupjes.
- Vouw na het bemonsteren van de nagels het onderzoeksvel naar binnen toe op en verpak het **samen met de nagelknipper** in de bijgeleverde gripzak.

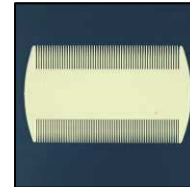

3B. Verzamelen van hoofd- en schaamharen

Tijdens het delict kunnen haren overgedragen worden van zowel de dader als het slachtoffer. Deze overgedragen haren kunnen in het gekamde haar worden aangetroffen. De getrokken en geknipte haren dienen als referentiemonsters. Het trekken van enkele haren is met name voor het vergelijkend haaronderzoek van belang.

Haarset (met opdruk: B. Verzameling van haren),
met daarin:

- Onderzoeksvel
- Stofkam (2x, zie a)
- Envelop (8x)
- Gripzak voor onderzoeksvel

Overige benodigdheden (niet bijgeleverd):

- Pincet
- Schaar

Werkwijze:

- 1) Geef in de onderzoeksrapportage aan of er hoofd- en/of schaamharen worden verzameld. Geef de reden aan indien dit onderdeel niet wordt uitgevoerd.
- 2) Hanteer bij het verzamelen van hoofd- en schaamhaar altijd deze volgorde:
 - kammen
 - trekken
 - knippen

Hoofdhaar:

Kammen

- 3) Leg het onderzoeksvel op een schone ondergrond. Laat het slachtoffer of de verdachte het hoofd voorover buigen boven het onderzoeksvel.
- 4) Kam het haar enkele keren met en tegen de groeirichting in.
Let op: Wanneer een mogelijk spermaspoor in de haren wordt waargenomen dient het haar te worden afgeknipt en apart in een envelop voorzien van SIN label en beschrijving te worden verpakt. Er zijn hiervoor 2 extra enveloppen bijgesloten in de haarset.
- 5) Verpak de uitgekamde haren samen met de kam in een envelop. Voorzie de envelop van een SIN label en geef het haartype en de bemonsteringsmethode aan op de buitenzijde.

Trekken

- 6) Trek, met een schone pincet, in totaal ongeveer 25 haren van verschillende locaties op het hoofd: voor- en achterzijde van het hoofd, kruin, nek en slapen.
- 7) Verpak de getrokken haren in een envelop, voorzie deze van een SIN label en geef het haartype en de bemonsteringsmethode aan op de buitenzijde van de envelop.

Knippen

- 8) Knip, met een schone schaar, in totaal ongeveer 100 haren van verschillende locaties op het hoofd: voor- en achterzijde van het hoofd, kruin, nek en slapen. Knip zo dicht mogelijk op de huid.
- 9) Verpak de geknipte haren in een envelop, voorzie deze van een SIN label en geef het haartype en de bemonsteringsmethode aan op de buitenzijde van de envelop.
- 10) Vouw het onderzoeksvel naar binnen toe op, verpak het in de bijgeleverde gripzak en voorzie deze van een SIN label.

Schaamhaar:

Kammen

- 11) Let het onderzoekslaken/onderzoeksveld op een schone ondergrond.
- 12) Laat het slachtoffer of de verdachte tijdens het onderzoek op een onderzoekslaken of onderlegger zitten of liggen.
- 13) Kam de gehele schaamstreek enkele malen goed.
Let op: Wanneer een mogelijk spermaspoor in de haren wordt waargenomen dient het haar te worden afgeknipt en apart in een envelop voorzien van SIN label en beschrijving te worden verpakt. Er zijn hiervoor 2 extra enveloppen bijgesloten in de haarset.
- 14) Verpak de uitgekamde haren samen met de kam in een envelop. Voorzie de envelop van een SIN label en geef het haartype en de bemonsteringsmethode aan op de buitenzijde.

Trekken

- 15) Trek, met een schone pincet, in totaal ongeveer 10 haren van verschillende locaties in en rond de schaamstreek, inclusief de anus, bovenbenen en de onderbuik.
- 16) Verpak de getrokken haren in een envelop, voorzie deze van een SIN label en geef het haartype en de bemonsteringsmethode aan op de buitenzijde van de envelop.

Knippen

- 17) Knip, met een schone schaar, in totaal ongeveer 50 haren van verschillende locaties in en rond de schaamstreek, inclusief de anus, bovenbenen en de onderbuik. Knip de haren zo dicht mogelijk op de huid af.
- 18) Verpak de geknipte haren in een envelop, voorzie deze van een SIN label en geef het haartype en de bemonsteringsmethode aan op de buitenzijde van de envelop.

Aanvullende informatie:

De gekamde schaamharen worden onderzocht op overgedragen haren. De gekamde, getrokken en geknipte hoofdharen en de geknipte en getrokken schaamharen worden gebruikt als referentieharen. De getrokken haren zijn essentieel voor een vergelijking van de haren van wortel tot haarpunt, daar de wortel ontbreekt bij geknipte haren.

Om een betrouwbaar haaronderzoek mogelijk te maken is het noodzakelijk dat er voldoende getrokken en gekamde hoofd- en/of schaamharen worden genomen. Vanwege de variëteit in morfologische haarkkenmerken binnen 1 persoon dienen deze haren van verschillende locaties op het hoofd en in de schaamstreek afkomstig te zijn.

3C. Lichaamsbemonsteringen

Benodigheden:

Set voor Lichaamsbemonsteringen (met opdruk C. Lichaamsbemonsteringen), bestaande uit:

- 10x Nylon swab in koker voorzien van droogmiddel
- Steriel water
- Petrischaal
- Slip

Werkwijze:

- Geef in de onderzoeksrapportage voor ieder lichaamsdeel (vagina, anus, mond, penis en overige) aan of dit wel of niet (met reden) bemonsterd wordt.
- Er mogen meerdere bemonsteringen van één locatie genomen worden.
- Geef iedere bemonstering een uniek (swab)nummer en vermeld dit in de onderzoeksrapportage.
- Wanneer een tampon of maandverband aangetroffen wordt dient deze separaat van de onderzoeksset zedendelicten ingestuurd te worden (met een ander SIN nummer). Deze items moeten aan de lucht gedroogd zijn voordat ze ingestuurd worden.
- Wanneer een condoom wordt aangetroffen dient deze veiliggesteld te worden volgens FT-norm 250.06.

Algemeen gebruik van nylon swabs:

- Plaats na het bemonsteren de swab direct terug in de koker. De koker is voorzien van droogmiddel, waardoor de swab kan drogen in de koker.
- Voorzie de koker van een SIN label en vermeld in de onderzoeksrapportage en op de koker het swab nummer.
- Indien extra bemonsteringen van een locatie worden genomen dient in de onderzoeksrapportage de bemonsteringslocatie en het swab nummer vermeld te worden. Op de koker volstaat het swab nummer en een SIN label.
- Gebruik voor het bemonsteren van droge huidoppervlakken (huid van penis en overige lichaamsdelen) de double swab methode. Bevochtig de swab licht met steriel water. Druppel hiertoe enkele druppels steriel water in de petrischaal en stip één van deze druppels aan met de swab. Bemonster eerst met de licht vochtige swab, en bemonster vervolgens dezelfde locatie met een droge swab. Geef in de onderzoeksrapportage en op de kokers aan dat het om een double swab bemonstering gaat. (bv: double swab van een locatie op de huid als volgt nummers: 1A (vochtig) en 1B (droog)).
- Wanneer onvoldoende nylon swabs in de zedenset aanwezig zijn kunnen voor de double swab bemonsteringen van bloed en speeksel op de huid eventueel katoenen swabs (niet bijgeleverd) gebruikt worden.

Let op: bemonsteringen van sperma op de huid, dienen altijd met nylon swabs uitgevoerd te worden.

Bemonsteren van specifieke locaties.

De genoemde tijdsintervallen voor het bemonsteren gelden niet voor immobiele slachtoffers. Bij immobiele slachtoffers wordt geadviseerd altijd bemonsterd te worden, ongeacht de tijd die verstreken is sinds het delict.

Vagina:

Dit onderzoek is het meest kansrijk binnen 7 dagen na het delict.

- Bemonster altijd van buiten naar binnen.
- Voor de bemonstering van de vagina is een aantal standaard bemonsteringslocaties aangegeven; buitenste schaamlippen, binnenste schaamlippen en diep vaginaal. Bemonster minimaal deze locaties, in deze volgorde.
- Wanneer bij de diep vaginale bemonstering een speculum gebruikt wordt kan het speculum na het bemonsteren met een nylon swab worden afgepoetst. Deze bemonstering dient ook vermeld te worden onder "Bemonsteringen vagina".

Anus:

Meest kansrijk binnen 72 uur na het delict wanneer het slachtoffer geen ontlasting heeft gehad.

- Bemonster altijd van buiten naar binnen.
- Voor de bemonstering van de anus na anaal geslachtsverkeer is een aantal standaard bemonsteringslocaties aangegeven; om de anus en in de anus. Bemonster minimaal deze locaties, in deze volgorde.

Mond:

Meest kansrijk binnen 48 uur na het delict. Ook bemonsteren wanneer de mond gespoeld is.

- Voor de bemonstering van de mond na oraal geslachtsverkeer is een aantal suggesties voor bemonsteringslocaties gegeven. Per delict kan hieruit een selectie van relevante bemonsteringslocaties gemaakt worden.
- Een beugel of prothese dient altijd apart bemonsterd te worden

Penis:

- Voor de bemonstering van de penis na vaginaal/anaal/oraal geslachtsverkeer is een aantal standaard bemonsteringslocaties aangegeven; onderzijde rand eikel / slijmvlies voorhuid, eikel en penishuid. Bemonster minimaal deze locaties.

Overige lichaamsbemonsteringen:

- Bemonsteringen van sperma, bloed of speeksel aangetroffen op de huid kunnen hier vermeld worden. Geef de locatie van de bemonstering ook aan op de tekeningen in de onderzoeksrapportage (zie 4, vanaf pagina 7 in de onderzoeksrapportage).

Soms zal het aantal nylon swabs in de onderzoeksset zedendelicten niet toereikend zijn voor het aantal bemonsteringen. Dit is met name het geval wanneer er veel locaties op het lichaam bemonsterd worden naast de gebruikelijke inwendige bemonsteringen en bemonsteringen van de geslachtsorganen. Voor bemonsteringen van de huid kunnen dan reguliere katoenen wattenstaafjes gebruikt worden.